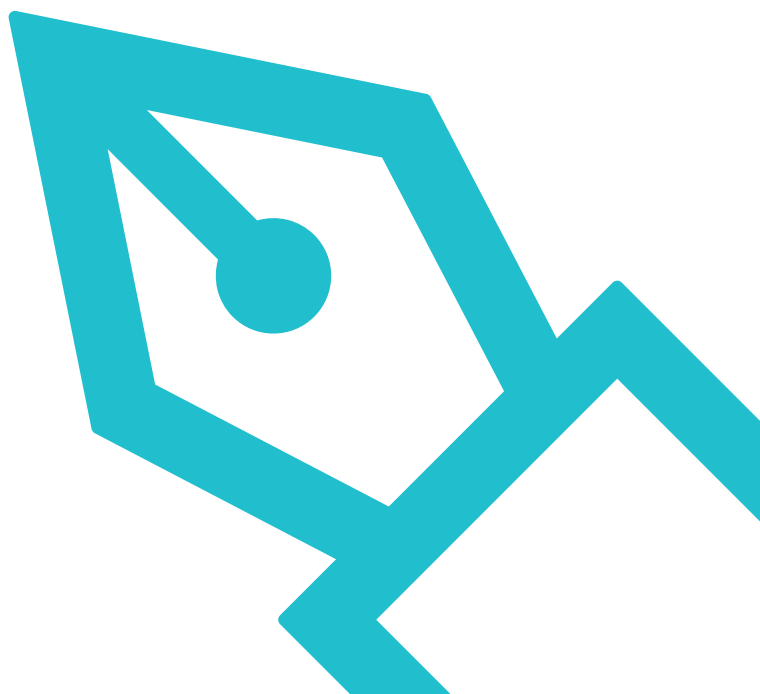

Nowa matura

z języka polskiego

Ćwiczenia

Zakres podstawowy

SPIIS TREŚCI

Autorki mają głos	7
Najważniejsze informacje o epokach	8
Spis lektur	17

Część ustna

Wstęp	20
Lektura obowiązkowa	21
Literatura, sztuka, język	30

Część pisemna

Jezyk polski w użyciu	50
Wiązka 1	51
Wiązka 2	57
Wiązka 3	64
Wiązka 4	70
Wiązka 5	77
Wiązka 6	83
Wiązka 7	90
Wiązka 8	97
Wiązka 9	103
Wiązka 10	110
Test historycznoliteracki	118
Zestaw 1	119
Zestaw 2	133
Zestaw 3	148
Zestaw 4	163
Zestaw 5	179
Zestaw 6	199
Zestaw 7	212
Zestaw 8	230
Zestaw 9	248
Wypracowanie	264
Temat I	265
Temat II	268
Temat III	271
Zadania	274

CZĘŚĆ USTNA

Część ustna egzaminu nie ma określonego poziomu i jest obowiązkowa. Zestaw egzaminacyjny zawiera dwa zadania. W trakcie egzaminu w części ustnej (1. **lektura obowiązkowa** i 2. **literatura, sztuka, język**) sprawdzeniu podlegają następujące umiejętności i wiedza:

- czytanie utworów literackich,
 - odbiór tekstów kultury,
 - stosowanie gramatyki języka polskiego,
 - umiejętność różnicowania języka,
 - komunikacja językowa i kultura języka,
 - elementy retoryki,
 - mówienie,
- a także znajomość lektur obowiązkowych wskazanych w podstawie programowej oraz: trenów i pieśni Jana Kochanowskiego, bajek Ignacego Krasickiego, *Dziadów. Części II* i *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza, *Zemsty* Aleksandra Fredry, *Ballady* Juliusza Słowackiego.

Czas trwania egzaminu: 30 minut, w tym:

- 15 minut – przygotowanie do odpowiedzi,
- 10 minut – wypowiedzi monologowe dotyczące obu zadań,
- 5 minut – rozmowa z zespołem egzaminacyjnym.

Liczba punktów: 30.

Zdający zaliczy część ustną egzaminu maturalnego z języka polskiego, jeżeli otrzyma 30% punktów możliwych do uzyskania, czyli 9 punktów.

Oceniając wypowiedzi zdającego, członkowie zespołu przedmiotowego będą przydzielali punkty w czterech kryteriach opisanych w informatorze CKE (matura 2022/2023):

1. Aspekt merytoryczny wypowiedzi monologowych w zadaniach 1. i 2. (od 0 do 16 pkt). Aspekt merytoryczny podlegający ocenie to argumentacja, czyli uzasadnienie stanowiska zdającego wobec sformułowanego polecenia. Konteksty, o które proszony jest zdający w poleceniu, powinny być wybrane w sposób celowy oraz przydatny do omówienia zadanego zagadnienia w szerszej perspektywie. Konteksty to odniesienia na przykład do:
 - innego utworu literackiego niż wskazany w poleceniu,
 - historii literatury, teorii literatury,
 - charakteru epoki, biografii autora,
 - filmu, spektaklu teatralnego, utworu muzycznego, dzieła plastycznego,
 - mitologii, Biblii, religii,
 - historii, filozofii,
 - kwestii politycznych, kwestii społecznych.
2. Kompozycja wypowiedzi monologowych w zadaniach 1. i 2. (jest oceniana łącznie: od 0 do 4 pkt).
3. Aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy (od 0 do 6 pkt).
4. Zakres i poprawność środków językowych w wypowiedziach monologowych oraz podczas rozmowy (od 0 do 4 pkt).

CZĘŚĆ PISEMNA

JĘZYK POLSKI W UŻYCIU

JĘZYK POLSKI W UŻYCIU

Język polski w użyciu to pierwsza część pierwszego arkusza części pisemnej egzaminu maturalnego. Ma formę testu, jest obowiązkowa. Zadania na egzaminie są: zamknięte (wielokrotnego wyboru, prawda – fałsz, na dobieranie), otwarte (z luką, krótkiej odpowiedzi) oraz zadanie rozszerzonej odpowiedzi (notatka syntetyzująca). W tej części egzaminu znajduje się zestawienie dwóch tekstów na zbliżony temat. Teksty mają charakter popularnonaukowy lub publicystyczny, traktują o zagadnieniach z różnych dziedzin życia, prezentują odmienny punkt widzenia na dany problem lub ujmują temat z różnych perspektyw. Zadania dotyczą tych tekstów.

Oba teksty łącznie liczą około 1000 wyrazów.

Oceniającymi są egzaminatorzy okręgowych komisji egzaminacyjnych. Część *Język polski w użyciu* sprawdza:

- odbiór tekstów kultury,
- znajomość gramatyki języka polskiego,
- różnicowanie języka,
- komunikację językową i kulturę języka,
- znajomość ortografii i interpunkcji,
- znajomość elementów retoryki,
- pisanie.

Czas trwania egzaminu: 240 minut (arkusze 1. i 2.).

Liczba zadań: od 6 do 9.

Liczba punktów: 13 (dotyczy części: *Język polski w użyciu*).

Notatka syntetyzująca jest ostatnim zadaniem w teście. Stanowi formę zwięzłego przedstawienia informacji istotnych dla danego tekstu lub tekstów. Jej odmianą jest notatka syntetyzująca ukierunkowana tematycznie. Informator CKE (matura 2022/2023) podaje, że aby napisać dobrą notatkę syntetyzującą ukierunkowaną tematycznie, należy:

- przeanalizować temat notatki określony w zadaniu egzaminacyjnym;
- uważnie przeczytać oba teksty zamieszczone w arkuszu egzaminacyjnym, aby wybrać informacje kluczowe dla realizacji tematu notatki;
- dokonać syntezy wybranych informacji, tak aby określić stanowisko autora każdego tekstu względem zagadnienia określonego w temacie notatki;
- porównać stanowiska autorów obu tekstów pod kątem zagadnienia określonego w temacie notatki: aspekty poruszane przez każdego z autorów, punkty wspólne i/lub rozbieżne w stanowiskach obu autorów;
- uporządkować wnioski z powyższych analiz, tak aby notatka w syntetyczny sposób przedstawiała stanowiska obu autorów dotyczące zagadnienia określonego w temacie notatki, wskazując – zgodnie z treścią tekstów – na podobieństwa i/lub różnice pomiędzy tymi stanowiskami, oraz zawierała ogólne stwierdzenie na temat tego, w jaki sposób oba teksty dotyczą i odnoszą się do tematu notatki wskazanego w zadaniu egzaminacyjnym;
- zredagować notatkę, mając na względzie, że powinna ona być: rzeczowa (zgodna z treścią obu tekstów), zwięzła (od 60 do 90 wyrazów), spójna (składająca się z logicznie powiązanych zdań), sformułowana własnymi słowami (należy stosować m.in. parafrazę, uogólnienie treści, synonimy), napisana tekstem ciągłym oraz poprawna językowo, ortograficznie i interpunkcyjnie.

Uwaga. W niniejszej publikacji zarówno liczba zadań, jak i liczba punktów możliwych do uzyskania jest większa niż w arkuszach egzaminacyjnych. Wynika to z ćwiczeniowego charakteru naszych zestawów.

WIĄZKA 1.

Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko na podstawie tekstów i tylko własnymi słowami – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

Tekst 1.

Roman Doktor

Poeta uśmiechnięty. O wyobraźni komicznej Ignacego Krasickiego (fragment)

Ignacy Krasicki należy do grona tych pisarzy, którym zwykło się przypisywać bogate zdolności komiczne. Właściwie nie ma takiego utworu Krasickiego, w którym nie dałoby się dostrzec choć cienia uśmiechu. [...] Wyobraźnia poetycka autora *Myśzeidy* była przesyciona komicznością. On sam uznawany jest za jednego z największych humorystów w naszej literaturze. Uśmiech jego miał specyficzny charakter. Był to uśmiech światłego i przenikliwego intelektualisty, ale też człowieka, któremu się w życiu powiodło, wreszcie tego, który cenił po prostu zabawę w każdej formie, niegardzącego ani figlami, ani anegdotą, jak duża część ludzi w jego epoce. Z tym wszakże zastrzeżeniem, że prostacka rubaszność, jak i niszczące szyderstwo obce było jego naturze. Operował dowcipem wyważonym, zawsze na odpowiednim poziomie. [...]

Rozmaicie można opisywać komizm w literaturze. Wyjściem najprostszym jest samo przytoczenie zabawnych scen, komicznych wyglądów lub postaci, bądź dowcipnych powiedzeń. Inną porządkującą zasadą może być klasyfikacja form komizmu. [...]

W pracach poświęconych komizmowi w literaturze przyjęto schemat opisu oparty na wydzieleniu komizmu postaci, komizmu sytuacji, komizmu słowa. [...] Jednakże w wypadku Krasickiego podobne ujęcie nie mogłoby dać zadowalających rezultatów. I to z kilku powodów. Obszar tekstów, które należałoby uwzględnić, jest tak duży, że wydzielanie i opisywanie np. sytuacji komicznych u Krasickiego, jeśli byłoby zadaniem wykonalnym, to nie dałoby żadnych, dających się uogólnić, rezultatów. Nieco inne problemy wiązałyby się z opisem postaci komicznych. [...] U Krasickiego nie tyle ważna jest konkretna komiczna postać, ile pewne przywary, ogniskujące w sobie część negatywnych cech ogólnych, znanych i dokuczliwych w II połowie XVIII wieku. Zatem bohaterem komicznym u Krasickiego [...] będzie „pijaństwo”, „głupota” (monarchów, senatu, zabobonnych zakonników, naiwnych obywateli). [...]

Drugą podstawową trudnością, jaką pokonać należy przy analizie zjawisk komicznych u Krasickiego, jest fakt, że oglądamy z dzisiejszej perspektywy pewne ulotne zjawisko [...] sprzed dwustu lat. To, co kiedyś mogłoby być śmieszne, dzisiaj takie nie jest. Może się też zdarzyć przeciwnie – śmiejemy się obecnie z tego, co kiedyś wcale za zabawne uważane nie było. Intencje autora mogą się w znacznym stopniu różnić z intencjami dzisiejszego czytelnika. [...]

Trzecia trudność jest związana z faktem, że poddając analizie jakiś fakt komiczny, musimy go w jakiś sposób wytłumaczyć, wskazać na mechanizmy powodujące komiczność, wyjaśnić ich naturę, aluzje i odniesienia. A to wszystko sprawia, że

jednocześnie musimy pozbawić go tych właściwości, które właśnie budziły śmiech. Jest też problem, gdzie tkwi granica, do której można interpretować komiczność danej sceny, czy tłumaczyć puentę danego dowcipu, a gdzie należy przerwać, aby zupełnie nie pozbawić przykładu tkwiących w nim wartości komicznych.

Problemy zasygnalizowane tu pobieżnie nie mogą być rozstrzygane w sposób pewny i arbitralny. Omówić je można jedynie opierając się na własnej intuicji, a także na własnym poczuciu humoru. Chociaż kryteria to „nienaukowe”, konieczne należy je uwzględnić.

Podjęcie problematyki, którą zasygnalizowałem w tytule, jest wynikiem czytelnich przygód z tekstami poetyckimi księcia biskupa warmińskiego. Można z nich wynieść przekonanie, że Ignacy Krasicki był nie tylko człowiekiem obdarzonym nieprzeciętnym poczuciem humoru, satyrycznym zmysłem obserwacji. Autor *Bajek* był pisarzem, który posiadał wyobraźnię komiczną, to znaczy zdolność programowania i przesycania własnych tekstów takim rodzajem komizmu, który z jednej strony był zgodny z gatunkiem wypowiedzi i możliwościami odbiorcy, a z drugiej jednak – często wybiegał poza przyjęte rozwiązania i schematy, przeciwstawiał się panującym konwencjom, a nawet próbował je modyfikować.

R. Doktor, *Poeta uśmiechnięty. O wyobraźni komicznej Ignacego Krasickiego*, Wrocław 1992.

Tekst 2.

Stanisław Barańczak

Tablica z Macondo (fragment)

Faktem jest, że Norwid to patron, do którego poeci szczególnie lubią się przyznawać [...]. Dlaczego? To krótkie pytanie dało asumpt* do ogromnej liczby artykułów i rozpraw, o bardzo zresztą różnym poziomie. [...] Tak zwana „aktualność Norwida”, a w jej obrębie problem czci, jaką otaczają go współcześni poeci – to problem, który rzeczywiście przykuwa uwagę. Bo też jest z nim jakaś, aż podejrzana, literacka czy mityczna zgrabność i okrągłość: zlekceważony i zapomniany za życia geniusz wypowiada prorocstwo „Syn – minie pismo, lecz ty spomnisz, wnuku” i, odwrotnie niż to zazwyczaj bywa w życiu, prorocstwo dokładnie się sprawdza. [...] Dzisiejsza popularność Norwida w zasadzie nie powinna była mu się przydarzyć – gdzież w naszej powierzchownej epoce miejsce na jego trudną i zobowiązującą artystyczną filozofię?

A jednak przydarzyła się – jest faktem, choć nie przestaje być zagadką. Jeżeli do sprawy tak zwanej „aktualności Norwida” powracam, to nie dlatego, abym zagadkę tę spodziewał się rozwiązać. Chcę raczej dorzucić do niej parę dodatkowych komplikacji, mówiąc zresztą nie o zjawisku dzisiejszej recepcji Norwida w ogóle, lecz o sprawie bardziej konkretnej; o jego roli dla tej fazy dziejów poezji polskiej, która z rozmaitymi wstrząsami i zakłóceniami ciągnie się od roku 1956 do dzisiaj. [...] Chciałoby się usłyszeć konkretną odpowiedź na sceptyczne pytanie [...]: czy dzieło Norwida jest czymś więcej niż książkami, które poecie wypada mieć w podręcznej bibliotece, czy rzeczywiście stanowi rozpoznawalny model tradycji, do którego odwoływałyby się poezja lat ostatnich?

* asumpt – powód lub zachęta do zrobienia czegoś

Otóż powiem od razu, że moim zdaniem Norwid ze zwykłą sobie przewrotnością zapisał w spadku „wnukom” czy prawnukom pewien paradoks. [...] Wpływ Norwida w dzisiejszej poezji okazuje się najpłytszy tam, gdzie ujawnia się najbardziej manifestacyjnie; i na odwrót, pozostawił swój najgłębszy ślad tam, gdzie współcześni poeci z pozoru nie odwołują się wcale do Norwidowskiego wzoru. [...]

Prawdziwy przełom w recepcji twórczości nastąpił dopiero około roku 1956. [...] Odkrycie Norwida było wtedy zaledwie drobnym – choć ważnym – wstrząsem w wielkim trzęsieniu ziemi, jakie przeżyła polska kultura. Wpływ ówczesnych [...] przesunięć w życiu politycznym sprawił, że otwarło się [...] wiele drzwi rodzimej tradycji kulturalnej, uprzednio zamkniętych na głucho. Obok pośpiesznego nawiązywania zerwanych kontaktów z Zachodem właśnie to ponowne odkrycie wielu tłumionych dotąd głosów z przeszłości przyczyniło się do gwałtownego ożywienia kultury współczesnej. Samemu dziełu Norwida przemiany po Październiku przyniosły korzyść podwójną. Po pierwsze, właśnie po roku 1956 zaczęły ukazywać się obszerniejsze wybory jego twórczości poetyckiej i dramatycznej – co prowadziło odtąd do coraz powszechniejszej dostępności jego dzieł. Po drugie, atmosfera „odwilży” ośmieliła krytyczną dyskusję nad społecznymi, religijnymi i historiozoficznymi poglądami Norwida. Październik więc sprawił, że po raz pierwszy w powojennej historii doszło do autentycznego rozkwitu zarówno fachowej norwidologii, jak i zainteresowaniu Norwidem w kręgach szerszej publiczności. [...]

Jakości artystyczne i filozoficzne symbolizowane przez nazwisko poety zdawały się zapełniać próżnię pozostawioną przez duchową katastrofę stalinizmu. Zaspakajały tęsknotę twórców do patronatu tradycji, która zasilana była przez główne nurty myśli zachodniej, a zarazem miała swoje źródło w tradycji rodzimej; która była zakorzeniona w przeszłości, a zarazem pozostawała wciąż żywą inspiracją nowatorstwa czasów współczesnych. Nie może dziwić, że to właśnie młodsze, popaździernikowe pokolenie poetów wyciągnęło najdalej idące wnioski artystyczne z norwidowskiego spadku.

S. Barańczak, *Tablica z Macondo. Osiemnaście prób wytłumaczenia, po co i dlaczego się pisze*, Londyn 1990.

Zadanie 1 (0–1 pkt)

Jakie znaczenie dla odbioru tekstów ma wypowiedzianie się obu autorów w 1. osobie liczby pojedynczej? Wypisz właściwe cytaty (po jednym z każdego tekstu) i uzasadnij swoją odpowiedź.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 2 (0–1 pkt)

Jakie problemy, zdaniem Romana Doktora, są istotne dla badacza komizmu w twórczości Ignacego Krasickiego? Przedstaw dwa.

Zadanie 3 (0–1 pkt)

W 3. akapicie swojego tekstu Roman Dóktor formułuje tezę, wyjaśniającą niemożność opisywania komizmu postaci wykreowanych przez Krasickiego. Przedstaw ten sąd.

Zadanie 4 (0–2 pkt)

W obu tekstach autorzy opisują pewne paradoksy. Objaśnij to pojęcie. Przedstaw, czego dotyczą paradoksy ukazane w treści obu artykułów.

Zadanie 5 (0–1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń odnoszących się tylko do artykułu Stanisława Barańczaka. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Norwid był romantycznym poetą i dramaturgiem znanym na Zachodzie, ale w Polsce został odkryty dopiero w roku 1956.	P	F
To, że Norwid stał się popularny w Polsce, jest według Barańczaka zaskakujące.	P	F

Zadanie 6 (0–1 pkt)

Rozstrzygnij, wykorzystując tekst Stanisława Barańczaka, czy recepcja twórczości Norwida ma związek z historią PRL-u. W uzasadnieniu odpowiedzi podaj dwa argumenty.

Rozstrzygnięcie

Argument 1.

Argument 2.

Zadanie 7 (0–2 pkt)

Artykuł o twórczości Ignacego Krasickiego wyróżnia kompozycja kłamrowa. Napisz, które treści zostały ujęte w kłamrę i określ znaczenie tego zabiegu dla tekstu.

Zadanie 8 (0–4 pkt)

Na podstawie obu tekstów zredaguj notatkę syntetyzującą na temat: Współczesne czytanie tekstów twórców dawnych. Twoja praca powinna liczyć 60–90 wyrazów.

Uwaga: w ocenie wypowiedzi będzie brana pod uwagę poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna.

	Proponowana odpowiedź	Punktacja
Zadanie 1 0–1 pkt	R. Doktor – „zasygnalizowałem”, S. Barańczak – „powiem”. Używając czasowników w 1. osobie liczby pojedynczej, autorzy informują, że w swoich artykułach wyrażają własne, subiektywne sądy, dlatego ich tekstów nie można odbierać jako naukowo obiektywnych.	1 pkt – poprawne objaśnienie funkcji użytej formy gramatycznej oraz podanie właściwych cytatów 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi
Zadanie 2 0–1 pkt	Pierwszy problem to specyficzna trudność w analizie komizmu zawartego w utworach I. Krasickiego, który opisywał nie konkretnych ludzi, ale zjawiska. Drugi problem, na który zwraca uwagę R. Doktor, jest taki, że to, co śmieszyło kiedyś, dziś nie musi, i odwrotnie. Kolejny dotyczy mechanizmu komiczności i wymaga objaśnienia, np. aluzji czy odniesień.	1 pkt – opisanie dwóch problemów badawczych 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi
Zadanie 3 0–1 pkt	Dla I. Krasickiego istotą komicznego opisu nie jest człowiek, konkretna postać, ale są to cechy, nawyki i przywary, które sobą reprezentuje, np. pijaństwo.	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi
Zadanie 4 0–2 pkt	Paradoks – zdanie lub stwierdzenie zaskakujące w swych wnioskach. W tekście 1 paradoks polega na tym, że to, co było kiedyś śmieszne, z czasem straciło tę właściwość. To, z czego śmiejemy się dziś, czytając I. Krasickiego, jego samego mogło zupełnie nie śmieszyć. W tekście 2 paradoks polega na tym, że przy manifestowanej znajomości dzieła C.K. Norwida okazuje się ono potraktowane powierzchownie, a gdy teksty poety są przywołane jakby niechcący – wówczas jego wpływ jest potężny.	1 pkt – podanie definicji 1 pkt – opisanie paradoksu związanego z tekstami I. Krasickiego i C.K. Norwida 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi
Zadanie 5 0–1 pkt	F, P	1 pkt – dwa poprawne wskazania 0 pkt – błędne zaznaczenie lub jego brak
Zadanie 6 0–1 pkt	Rozstrzygnięcie: Tak. Po 1956 roku na nowo odkryto twórczość C.K. Norwida, która wzbogaciła rodzimą kulturę o europejskie akcenty. Argument 1 Publikowano utwory poety w większym wyborze, co przekładało się na dostępność jego tekstów. Argument 2 Rozwinęła się ożywiona dyskusja związana z poglądami poety na takie aspekty życia, jak: religia, społeczeństwo, łączenie filozofii z historią.	1 pkt – sformułowanie rozstrzygnięcia i dwóch poprawnych argumentów 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi
Zadanie 7 0–2 pkt	R. Doktor zaczyna i kończy swój artykuł podobnym stwierdzeniem, dotyczącym posiadanych przez I. Krasickiego zdolności komicznych oraz wyobraźni komicznej. Treści ujęte w klamrę są wstępem i podsumowaniem tekstu.	1 pkt – podanie treści ujętych w klamrę 1 pkt – określenie znaczenia kompozycyjnego klamry 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi
Zadanie 8 0–4 pkt	Oba teksty odnoszą się do współczesnego odczytywania literatury dawnej. R. Doktor zwraca uwagę na komizm w dziełach poety oświecenia. Podkreśla, że autor bajek i satyr nie ośmieszał ludzi, ale przywary społeczeństwa II połowy XVIII wieku. S. Barańczak z kolei odnotowuje, że utwory C.K. Norwida, mimo dziesięcioleci, które upłynęły od ich napisania, zachowały świeżość i oryginalność przemyśleń oraz stały się natchnieniem dla nowego pokolenia poetów. Obaj autorzy dostrzegają, że bohaterowie artykułów oraz ich spuścizna są potrzebne kolejnym pokoleniom do rozwoju duchowego i umysłowego.	wg informatora CKE (matura 2022/2023)

CZĘŚĆ PISEMNA

TEST
HISTORYCZNOLITERACKI

TEST HISTORYCZNOLITERACKI

Test historycznoliteracki jest drugą częścią pierwszego arkusza części pisemnej egzaminu maturalnego. Test jest obowiązkowy. Zawiera zadania sprawdzające wiadomości i umiejętności z zakresu historii i teorii literatury oraz języka. Sprawdzana wiedza obejmuje wiadomości z epoki, terminy i pojęcia, treść przeczytanych lektur. Teksty, do których odnoszą się zadania egzaminacyjne, mogą być literackie lub nieliterackie (np. fragmenty prac krytycznych lub analiz), mogą to również być teksty kultury (dzieła plastyczne). Łącznie teksty literackie powinny liczyć nie więcej niż 1500 wyrazów. Zadania w tej części egzaminu są: zamknięte (wielokrotnego wyboru, prawda – fałsz, na dobieranie), otwarte (z luką, krótkiej odpowiedzi).

Test oceniają egzaminatorzy okręgowych komisji egzaminacyjnych.

Test historycznoliteracki sprawdza następujące umiejętności:

- czytanie utworów literackich,
- odbiór tekstów kultury,
- językowe,
- rozpoznawanie elementów retoryki,
- pisanie,

a także znajomość lektur obowiązkowych poznanych w szkole ponadpodstawowej oraz: trenów i pieśni Jana Kochanowskiego, bajek Ignacego Krasickiego, *Dziadów. Części II* i *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza, *Zemsty* Aleksandra Fredry, *Ballady* Juliusza Słowackiego.

Czas trwania egzaminu: 240 minut (dotyczy arkuszy 1. i 2.).

Liczba zadań: od 12 do 22.

Liczba punktów: 22 (dotyczy tylko testu historycznoliterackiego).

Uwaga. W niniejszej publikacji zarówno liczba zadań, jak i liczba punktów możliwych do uzyskania jest większa niż w arkuszach egzaminacyjnych. Wynika to z ćwiczeniowego charakteru naszych zestawów.

ZESTAW 1

Zadanie 1 (0–2 pkt)

Zapoznaj się z tekstami kultury.

Tekst 1.

Czesław Miłosz

Piosenka o końcu świata (fragment)

W dzień końca świata
Pszczoła krąży nad kwiatem nasturcji,
Rybak naprawia błyszczącą sieć.
Skaczą w morzu wesołe delfiny,
Młode wróble czepiają się rynny
I wąż ma złotą skórę, jak powinien mieć.

W dzień końca świata
Kobiety idą polem pod parasolkami,
Pijak zasypia na brzegu trawnika,
Nawołują na ulicy sprzedawcy warzywa
I łódka z żółtym żaglem do wyspy podpływa,
Dźwięk skrzypiec w powietrzu trwa
I noc gwiazdzistą odmyka.

A którzy czekali błyskawic i gromów,
Są zawiedzeni.
A którzy czekali znaków i archanielskich trąb,
Nie wierzą, że staje się już. [...]

C. Miłosz, *Piosenka o końcu świata*, [w:] *Od Staffa do Wojaczka. Poezja polska 1939–1988. Antologia*, oprac. B. Drozdowski, B. Urbankowski, Łódź 1991.

Tekst 2.

John Martin

Wielki dzień Jego gniewu

John Martin, *Wielki dzień Jego gniewu*, 1851–1853, olej na desce, 197 x 303 cm, Tate Gallery, Londyn

Zadanie 1.1

Rozstrzygnij, czy apokalipsa ukazana na obrazie Johna Martina jest taka sama jak w utworze Czesława Miłosza. Uzasadnij swoją wypowiedź, odwołując się do obu dzieł.

Rozstrzygnięcie

.....

Uzasadnienie

.....

.....

.....

.....

Zadanie 1.2

Wyjaśnij sens użytego przez Czesława Miłosza sformułowania: „A którzy czekali błyskawic i gromów, / Są zawiedzeni. / A którzy czekali znaków i archanielskich trąb, / Nie wierzą, że staje się już”.

.....

.....

.....

Zadanie 2 (0–2 pkt)

Zapoznaj się z tekstami kultury.

Tekst 1.

Lament świętokrzyski (fragment)

Posłuchajcie, bracia miła!
Chcę wam skorzyć krwawą głowę;
Usłyszycie mój zamątek,
Jen mi się stał w Wielki Piątek. [...]

Synku, bych Cię nisko miała,
Niecoś bych Ci wspomagała,
Twoja główka krzywo wisa, tęć bych ja podparła;
Krew po Tobie płynie, tęć bych ja utarła;
Picia wołasz, piciać bych ci dała,
Ale nie lza dosiąć Twego świętego ciała. [...]

Nie mam ani będę mieć inego,
Jedno Ciebie, Synu, na krzyżu rozbitego.

Anonim, *Lament świętokrzyski*, [w:] *Poezja polska. od średniowiecza do współczesności*,
A. Rajca, J. Polanicki, Warszawa 2009.

Tekst 2.

William-Adolphe Bouguereau **Biczowanie Chrystusa**

William-Adolphe Bouguereau, *Biczowanie Chrystusa*, 1880, olej na płótnie, 309 x 212 cm, katedra La Rochelle, Francja

Zadanie 2.1.

Rozstrzygnij, czy treść obrazu i wiersza się ze sobą łączą. Uzasadnij swoje stanowisko.

Zadanie 2.2.

Wypisz z *Lamentu świętokrzyskiego* przykłady zastosowania dwóch środków językowych. Podaj ich nazwy.

Zadanie 3 (0–2 pkt)

Przeczytaj poniższe teksty.

Tekst 1.

Jan Kochanowski

Tren X

Orszulo moja wdzięczna, gdzieś mi sie podziła?
W którą stronę, w którąś sie krainę udała?
Czyś ty nad wszystkie nieba wysoko wniesiona
I tam w liczbę aniołków małych policzona?
Czyliś do raju wzięta? Czyliś na szczęśliwe
Wyspy zaprowadzona? Czy cię przez teskliwe
Charon jeziora wiezie i napawa zdrojem
Niepomnym, że ty nie wiesz nic o płaczu moim?
Czy człowieka zrzuciwszy i myśli dziewicze,
Wzięłaś na się postawę i piórka słowicze?
Czyli sie w czyścju czyścisz, jeśli z strony ciała
Jakakolwiek zmazeczka na tobie została?
Czyś po śmierci tam poszła, kędyś pierwszej była,
Niżej sie na mą ciężką żalność urodziła?
Gdziekolwiek jest, jeśliś jest, lituj mej żalności,
A nie możesz li w onej dawnej swej całości,
Pociesz mię, jako możesz, a staw sie przede mną
Lubo snem, lubo cieniem, lub marą nikczemną.

J. Kochanowski, *Tren X*, [w:] tegoż, *Poezje*, oprac. J. Pelc, Warszawa 1988.

Tekst 2.

Bolesław Leśmian

Urszula Kochanowska (fragment)

Gdy po śmierci w niebiosów przybyłam pustkowie,
Bóg długo patrzył na mnie i głaskał po głowie.
„Zbliź się do mnie, Urszulo! Poglądasz, jak żywa...
Zrobię dla cię, co zechcesz, byś była szczęśliwa”.
„Zrób tak, Boże – szepnęłam – by w nieb Twoich krasie
Wszystko było tak samo, jak tam – w Czarnolasie!” –
[...] i wnet z Bożej łaski
Powstał dom kubek w kubek, jak nasz – Czarnolaski.
[...] I odszedł, a ja zaraz krzątam się, jak mogę –
Więc nakrywam do stołu, omiatam podłogę –
I w suknię najróżowszą ciało przyoblekam
I sen wieczny odpędzam – i czuwam – i czekam...

B. Leśmian, *Urszula Kochanowska*, [w:] tegoż, *Poezje*, wybór B. Zadura, Lublin 1989.

Zadanie 3.1.

Oceń, czy przywołane fragmenty utworów ukazują bohaterkę tekstów w ten sam sposób. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu dzieł.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3.2.

Czy przesłanie wiersza Bolesława Leśmiana jest zgodne z toposem *ubi sunt* obecnym w trenie Jana Kochanowskiego? Uzasadnij swoją odpowiedź, odwołując się do obu tekstów.

.....

.....

.....

Zadanie 4 (0–1 pkt)

Zapoznaj się z reprodukcją plakatu teatralnego.

Plakat do przedstawienia *Makbet*,
Teatr im. Stefana Jaracza w Łodzi

Przypomnij sobie *Makbeta* Wiliama Szekspira, a następnie zajmij stanowisko: czy powyższy plakat teatralny może stanowić ilustrację treści dramatu? Uzasadnij swoją odpowiedź, odwołując się do konkretnych sytuacji, wydarzeń oraz bohaterów tego utworu.

Stanowisko

.....

Uzasadnienie

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5 (0–2 pkt)

Przeczytaj zdanie będące fragmentem wypowiedzi profesora Mieczysława Inglota. Objaśnij podkreślone elementy zdania, wykorzystując w tym celu znajomość dramatu Juliusza Słowackiego. Odwołaj się do konkretnych scen i/lub postaci.

Nowa interpretacja *Kordiana* zmierzać będzie do wysunięcia hipotezy, iż w omawianym dramacie poeta podjął próbę ukazania stanu świadomości narodowej w dobie przełomu światopoglądowego epoki i w obliczu historycznej klęski ojczyzny.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 6 (0–1 pkt)

Przeczytaj poniższy tekst.

Cyprian Norwid

W Weronie

I

Nad Kapuletich i Montekich domem,
Spłukane deszczem, poruszone gromem,
Łagodne oko błękitu –

II

Patrzy na gruzy nieprzyjaznych grodów,
Na rozwalone bramy do ogrodów,
I gwiazdę zrzuca ze szczytu –

III

Cyprysy mówią, że to dla Julietty,
Że dla Romea ta łza znad planety
Spada – i groby przecieka;

IV

A ludzie mówią, i mówią uczenie,
Że to nie łzy są, ale że kamienie,
I – że nikt na nie nie czeka!

C. Norwid, *W Weronie*, [w:] *Cypriana Norwida kształt prawdy i miłości*,
red. S. Markowski, Warszawa 1986.

Oceń prawdziwość stwierdzeń odnoszących się do tekstu. Wybierz P – jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Tytułowa Weronia nie jest tematem wiersza.	P	F
Utwór zaprzecza istnieniu świata metafizycznego.	P	F
Przyroda jest częstką w pełni rozumiejącą tragedię Romea i Julietty.	P	F

Zadanie 7 (0–1 pkt)

Uzupełnij tabelę. Połącz utwór (1–5) z epoką literacką, w której powstał. Wpisz właściwą literę (A–F) w odpowiednie miejsce tabeli.

A.	średniowiecze	
B.	odrodzenie	
C.	oświecenie	
D.	barok	
E.	romantyzm	
F.	pozytywizm	

- 1. Dante Alighieri, *Boska komedia*
- 2. Eliza Orzeszkowa, *Gloria victis*
- 3. Anonim, *Legenda o świętym Aleksym*
- 4. Zygmunt Krasiński, *Nie-Boska komedia*
- 5. Ignacy Krasicki, *Żona modna*

Zadanie 8 (0–1 pkt)

Przeczytaj poniższy tekst.

Adam Asnyk

Daremne żale (fragment)

Daremne żale, próżny trud,
Bezsilne złorzeczenia!
Przeżytych kształtów żaden cud
Nie wróci do istnienia.

Świat wam nie odda, idąc wstecz,
Zniknionych mar szeregu:
Nie zdoła ogień ani miecz
Powstrzymać myśli w biegu. [...]

Wy nie cofniecie życia fal!
Nic skargi nie pomogą!
Bezsilne gniewy, próżny żal!
Świat pójdzie swoją drogą.

A. Asnyk, *Daremne żale*, [w:] tegoż, *Wybór poezyj*, oprac. A.J. Mikulski, Kraków 1947.

Czy podany fragment nakazuje przywiązanie do przeszłości? W uzasadnieniu odpowiedzi nazwij epokę, w której tworzył Adam Asnyk, oraz podaj nazwę epoki, która ją bezpośrednio poprzedzała.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 9 (0–2 pkt)

Zapoznaj się z obrazem.

Włodzimierz Tetmajer
**Wesele
w Bronowicach**

Włodzimierz Tetmajer,
Wesele w Bronowicach, 1868,
olej na płótnie, 89,5 x 150,5 cm

Zadanie 9.1.0

Rozstrzygnij, czy wesele ukazane na obrazie Włodzimierza Tetmajera jest takie samo, jak w dramacie *We-sele* Stanisława Wyspiańskiego. Uzasadnij swoje stanowisko, odwołując się do obu tekstów. Podaj trzy podobieństwa lub różnice.

Rozstrzygnięcie

.....

Uzasadnienie

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 9.2.

Objaśnij pojęcie chłopomanii w kontekście *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego.

.....

.....

.....

Zadanie 10 (0–1 pkt)

Do postaci z dramatu *Wesele* (1–4) dopasuj osoby, które były ich pierwowzorami (A–D).

1. Błażej Czepiec 2. Włodzimierz Tetmajer 3. Lucjan Rydel 4. Kazimierz Przerwa-Tetmajer

Postać z <i>Wesela</i>	Osoba będąca pierwowzorem
A. Gospodarz	
B. Wójt	
C. Pan Młody	
D. Poeta	

Zadanie 11 (0–1 pkt)

Przeczytaj poniższy tekst.

Tym razem nie był to sen – naprawdę pod piecem stał sobowtór. Spostrzegłem jednak, że boi się jeszcze bardziej ode mnie; stał z głową pochyloną, ze wzrokiem opuszczonym, z rękami wzdłuż boków – lęk jego dodał mi odwagi. Ukradkiem spod kołdry patrzyłem jakby nie na siebie i widziałem tę twarz, która była moją i nie moją. Wyłaniała się ona z głębokiej i ciemnej zieleni, sama zielona jaśniej – to oblicze, które nosiłem na sobie. Oto nos mój... oto moje usta... oto uszy moje, dom mój. [...] A więc taki byłem. [...]

Jęknął i znikł – dał susa. A ja zostałem sam, a właściwie nie sam – gdyż nie było mnie, nie czułem, abym był, i każda myśl, każdy odruch, czyn, słowo, wszystko wydawało się nie moje, lecz jakby gdzieś ustalone poza mną, zrobione dla mnie – a ja właściwie jestem inny! I wtedy straszne ogarnęło mnie wzburzenie. Ach, stworzyć formę własną! Przerzucić się na zewnątrz! Wyrazić się! Niech kształt mój rodzi się ze mnie, niech nie będzie zrobiony mi!

W. Gombrowicz, *Ferdydurke*, red. J. Błoński, Kraków 1987.

Wyjaśnij, jaką prawdę o sobie odkrywa bohater powieści dzięki spotkaniu z sobowtorem.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12 (0–1 pkt)

Zapoznaj się z reprodukcją fotografii.

Getto warszawskie: aresztowanie Żydów w czasie powstania, 1943. Centrum Współczesnej Dokumentacji Żydowskiej

Określ, w jaki sposób fotografia łączy się z rzeczywistością i zdarzeniami czasu wojny przedstawionymi w *Zdążyć przed Panem Bogiem* Hanny Krall. Napisz spójną wypowiedź.

Zadanie 13 (0–1 pkt)

Przeczytaj poniższy tekst.

Zbigniew Herbert

Przesłanie Pana Cogito (fragmenty)

Idź dokąd poszli tamci do ciemnego kresu
po złote runo nicości twoją ostatnią nagrodę
idź wyprostowany wśród tych co na kolanach
wśród odwróconych plecami i obalonych w proch [...]
bądź odważny gdy rozum zawodzi bądź odważny
w ostatecznym rachunku jedynie to się liczy [...]
niech nie opuszcza ciebie twoja siostra Pogarda [...]
i nie przebaczej zaiste nie w twojej mocy
przebaczając w imieniu tych których zdradzono o świecie

strzeż się jednak dumy niepotrzebnej
oglądaj w lustrze swą błazeńską twarz
powtarzaj: zostałem powołany – czyż nie było lepszych

strzeż się oschłości serca kochaj źródło zaranne
ptaka o nieznanym imieniu dąb zimowy
światło na murze splendor nieba [...]

czuwaj – kiedy światło na górach daje znak – wstań i idź [...]
powtarzaj stare zaklęcia ludzkości bajki i legendy [...]
powtarzaj wielkie słowa powtarzaj je z uporem [...]

Bądź wierny Idź

Z. Herbert, *Przesłanie Pana Cogito*, [w:] tegoż, *Wiersze wybrane*, wybór R. Krynicki, Kraków 2004.

Określ styl wiersza. Podaj trzy zabiegi tworzące ten styl.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 14 (0–2 pkt)

Zapoznaj się z tekstami kultury.

Tekst 1.

Konstanty Ildefons Gałczyński

Wizyta

Proszę, proszę, rozgość się serdeczny,
rozejrzyj się dokładnie po wszystkim;
to jest czajnik – prawda jaki śmieszny?
z gwizdkiem.

To mruczenie? Powiem ci w sekrecie:
jest mruczeniem kota Salomona.

A ta pani zamyślona, z kwiatami –
to moja żona.

(1936)

K.I. Gałczyński, *Wizyta*, [w:] tegoż *Poezje*, wybór N. Gałczyńska, Warszawa 1966.

Tekst 2.

Carl Spitzweg

Odwiedziny

Carl Spitzweg, *Odwiedziny*,
ok. 1850, olej na kartonie, 22,1
x 26,7 cm, Museum Georga
Schäfera, Niemcy

Zadanie 14.1.

Jaką sytuację ukazują podane teksty i czym się różni jej ujęcie? Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do obu tekstów.

Zadanie 14.2.

Objaśnij związek frazeologiczny *nieproszony gość*. Napisz, jaki związek dostrzegasz pomiędzy znaczeniem frazeologizmu a jednym z podanych w zadaniu tekstów kultury.

	Proponowana odpowiedź	Punktacja
Zadanie 1 0–2 pkt	1.1. Rozstrzygnięcie: Obrazy apokalipsy są różne. Uzasadnienie: W wierszu została ukazana codzienność przez zwykłe, rutynowe czynności ludzi. Również w przyrodzie nie dzieje się nic, co by wskazywało na zbliżający się koniec świata. Obraz z kolei przedstawia zagładę jako przerażający atak żywiołów. Góry się wałą na ludzi, trzęsienie ziemi niszczy domy, w oddali widać rozżarzoną do czerwoności lawę, na niebie rozszalała się burza. 1.2. C. Miłosz uważa, że koniec świata nastąpi niedostrzegalnie, bez zapowiedzi. Apokalipsie nie będą towarzyszyć odgłosy archanielskich trąb ani żadne inne zjawiska.	1 pkt – sformułowanie rozstrzygnięcia i uzasadnienia z odwołaniem się do obu dzieł 1 pkt – poprawna interpretacja tekstu 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi
Zadanie 2 0–2 pkt	2.1. Treść obrazu i wiersza bezpośrednio się ze sobą nie łączą. Bohaterką <i>Lamentu świętokrzyskiego</i> jest Maryja oplakująca swego syna, natomiast najważniejszą postacią na obrazie jest Chrystus. W wierszu przedstawiono sytuację po ukrzyżowaniu, obraz przedstawia scenę wcześniejszą – biczowanie. Jednak trzeba zauważyć, że i biczowanie, i ukrzyżowanie to kolejne zdarzenia pasji Chrystusa. 2.2. „bracia miła” – apostrofa „ciężki”, „krwawą”, „świętego” – epitet „główka”, „Synku” – zdrobnienie	1 pkt – sformułowanie rozstrzygnięcia i uzasadnienia zgodnego z rozstrzygnięciem 1 pkt – podanie i nazwanie dwóch przykładów środków artystycznych 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi
Zadanie 3 0–2 pkt	3.1. Rozstrzygnięcie: Teksty ukazują bohaterkę w inny sposób. Uzasadnienie: W <i>Trenie X</i> nie wiadomo, gdzie znajduje się Urszulka. Nic o niej nie wiemy, poza tym, że nie żyje. U S. Leśmiana bohaterka przebywa w niebie, zachowując się tam podobnie jak w rodzinnym domu. 3.2. J. Kochanowski zastanawia się, dokąd trafiła po śmierci jego córka. B. Leśmian nie zadaje o to pytania, ponieważ wie, że dziecko przebywa w niebie.	1 pkt – sformułowanie oceny i jej uzasadnienie 1 pkt – sformułowanie odpowiedzi potwierdzającej rozumienie toposu 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi
Zadanie 4 0–1 pkt	Stanowisko: Plakat może stanowić ilustrację treści dramatu. Uzasadnienie: Na plakacie znajdują się dwie postacie – kobiety i mężczyzny, zatem możemy przypuszczać, że są to tytułowy Makbet oraz jego żona. Znak plusa może wskazywać na wspólne działanie pary, np. przy okazji planowania zabójstwa króla Dunkana. Może też oznaczać krzyż jako symbol wielu śmierci.	1 pkt – sformułowanie stanowiska i uzasadnienia zgodnego ze stanowiskiem 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi
Zadanie 5 0–2 pkt	Stan świadomości narodowej został zaprezentowany na przykład w scenie rozgrywanej się w podziemiach kościoła w Warszawie. Spiskowcy, słuchając rozważań Prezesa i Starca, głosują nad ważną sprawą, mianowicie zamachu na życie cara, króla Polski. Podchorąży, czyli Kordian, i z nim kilku spiskowców, przegrywają to głosowanie. Zwycięża stanowisko strony przeciwnej – Polacy nigdy nie zhanibili się królobójstwem, więc teraz nie może być inaczej. Za taki czyn czeka kara boska. Historyczna klęska ojczyzny – Słowacki o klęsce powstania listopadowego pisze w <i>Przygotowaniu</i>. Krytycznie ukazuje tych, którzy byli za nią odpowiedzialni. Lelewel, Niemcewicz nie potrafili doprowadzić do jedności w działaniu, a Skrzynecki czy Krasiński byli złymi strategami.	1 pkt – odniesienie się do sytuacji, która wskazuje na świadomość narodową 1 pkt – określenie, co było historyczną klęską 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi
Zadanie 6 0–1 pkt	P, F, P	1 pkt – poprawna ocena wszystkich zdań 0 pkt – błędne zaznaczenie lub jego brak
Zadanie 7 0–1 pkt	1-A, 2-F, 3-A, 4-E, 5-C	1 pkt – poprawne przyporządkowanie wszystkich epok 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi
Zadanie 8 0–1 pkt	Adam Asnyk, poeta pozytywistyczny, w swoim utworze nie nakazuje przywiązania do poprzedniej epoki, czyli do romantyzmu. Zapewnia, że wszystko przemija i każda epoka ma swój czas, dlatego należy patrzeć w przyszłość i nie przywiązywać się do tego, co minione.	1 pkt – poprawna interpretacja tekstu oraz podanie nazw obu epok 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

Zadanie 9 0–2 pkt	9.1. Rozstrzygnięcie: Wesele ukazane na obrazie W. Tetmajera nie jest zgodne z tym, które opisał S. Wyspiański. Uzasadnienie: W dramacie występują goście z Krakowa i Bronowic, na obrazie zaś widać wyłącznie lud wiejski. W utworze S. Wyspiańskiego wesele odbywa się w bronowickiej chacie, a nie na powietrzu. Akcja dramatu dzieje się w listopadzie, więc szybko zapada zmrok, a obraz jest jasny, zatem wydarzenie odbyło się latem. 9.2. Chłopomania – fascynacja inteligencji środowiskiem chłopskim i życiem na wsi, prowadząca do małżeństw, np. Włodzimierza Tetmajera z Anną Mikołajczykówną czy Lucjana Rydla z siostrą Anny.	1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i wskazanie trzech różnic w treści dzieł 1 pkt – poprawne zdefiniowanie pojęcia 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi
Zadanie 10 0–1 pkt	A–2, B–1, C–3, D–4	1 pkt – poprawne połączenie postaci z ich pierwowzorami 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi
Zadanie 11 0–1 pkt	Mimo że sobowtór wygląda jak bohater, to nim nie jest. To uświadamia bohaterowi, że podobieństwo, identyczność, które łączą go z sobowtorem, powodują zatracenie własnej osobowości i odrębności. Odkrywa, że pragnie być kimś indywidualnym, kto sam siebie stwarza i nadaje sobie własną formę.	1 pkt – określenie potrzeby bycia osobą indywidualną, stwarzającą dla siebie własną formę 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi
Zadanie 12 0–1 pkt	Na podstawie fotografii i utworu H. Krall można się dowiedzieć, że groza II wojny światowej polegała między innymi na eksterminacji Żydów. Ukazuje to fotografia, a także historia Marka Edelmana, jednego z przywódców powstania w warszawskim getcie. Opowiadał on H. Krall o masowym wywożeniu Żydów z Umschlagplatzu do obozów zagłady. Fotografia pokazuje, że zdarzenia, które rozgrywały się w getcie, dotyczyły wszystkich – starych, młodych, kobiet i dzieci. Również o tej bezwzględności mówił M. Edelman.	1 pkt – wskazanie analogii między treścią fotografii a treścią reportażu 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi
Zadanie 13 0–1 pkt	Styl patetyczny. Styl ten wynika z zastosowania środków retorycznych, np. trybu rozkazującego, bezpośredniego zwracania się do odbiorcy, operowania powtórzeniami, anaforą, stosowaniem słownictwa pozbawionego kolokwializmów, archaizmów (np. <i>zaiste</i>, <i>źródło zaranne</i>).	1 pkt – poprawne określenie stylu i wskazanie trzech zabiegów 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi
Zadanie 14 0–2 pkt	14.1. Oba teksty ukazują moment odwiedzin. Na obrazie bohater nagle dostrzega obecność gościa – ptaka, w wierszu zaś przychodzi gość, prawdopodobnie oczekiwany i mile widziany. 14.2. Nieproszony gość to intruz, ktoś przychodzący nie w porę. Moim zdaniem ten związek frazeologiczny bardziej odnosi się do obrazu, gdyż mężczyzna zdaje się zaskoczony obecnością ptaka w swoim oknie.	1 pkt – poprawne określenie sytuacji i różnic w jej ujęciu 1 pkt – poprawne określenie znaczenia związku frazeologicznego i odniesienie do tekstu 0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi

CZĘŚĆ PISEMNA

WYPRACOWANIE

WYPRACOWANIE

Drugi arkusz części pisemnej egzaminu maturalnego to miejsce na wypracowanie. Forma gatunkowa wypowiedzi nie jest określona.

Oceniającymi są egzaminatorzy okręgowych komisji egzaminacyjnych. Wypracowanie sprawdza następujące umiejętności:

- pisanie,
- czytanie utworów literackich,
- stosowanie gramatyki języka polskiego,
- różnicowanie języka,
- komunikację językową i kulturę języka,
- stosowanie ortografii i interpunkcji,
- stosowanie elementów retoryki,

a także znajomość lektur obowiązkowych poznanych w szkole ponadpodstawowej oraz *Dziadów. Części II* i *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza, *Zemsty* Aleksandra Fredry, *Balladyny* Juliusza Słowackiego.

Zadania egzaminacyjne mogą zawierać w temacie wiersz jako tekst źródłowy. Każdy temat wymaga odwołania się do obowiązkowej lektury – ich lista jest zamieszczona w arkuszu egzaminacyjnym.

Zdający samodzielnie tworzy wypracowanie na wybrany przez siebie temat, liczące nie mniej niż 400 wyrazów. W każdym temacie są wskazane cztery elementy, które zdający musi uwzględnić w wypracowaniu:

- dwa utwory literackie, w tym jeden wskazany jako obowiązkowy z listy lektur zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym;
- dwa konteksty pogłębiające rozumienie omawianych utworów do wyboru spośród: historycznoliterackiego, teoretycznoliterackiego, literackiego, biograficznego, kulturowego, mitologicznego, biblijnego, religijnego, historycznego, filozoficznego, egzystencjalnego, politycznego, społecznego.

Czas trwania egzaminu – 240 minut (arkusze 1. i 2.)

Suma punktów: 35 (za wypracowanie, czyli arkusz 2.)

Publikacja jest przeznaczona dla uczniów przygotowujących się do **nowej matury w latach 2023 i 2024**.

W książce znajdziesz:

Materiały związane z **częścią ustną**:

- przykłady pokazujące, jak skonstruować wypowiedź,
- tematy do opracowania w ramach samodzielnych ćwiczeń.

Materiały związane z **częścią pisemną**:

- arkusze z zadaniami przygotowującymi do nowej części matury zatytułowanej *Język polski w użyciu*,
- arkusze zawierające testy historycznoliterackie,
- wypracowania – przykładowe prace uczniów oraz propozycje tematów do samodzielnego opracowania.

Materiał powtórzeniowy zawierający charakterystykę epok literackich przedstawiony w formie przejrzystej tabeli.

Książkę polecamy uczniom, którzy chcą się oswoić z egzaminem w nowej formule i przećwiczyć wszystkie wymagane umiejętności.

Sięgnij także po

